

Melding fra Fiskeridirektoratets statistiske kontor.

STORTRÅLERNES FISKE I 1956

av sekretær Sverre Mollestad

Med «stortrålere» mener en her fartøyer på over 300 bruttotonn som benyttes til trålfiske. Trålere på under 300 bruttotonn kaller en gjerne «småtrålere», men det er ikke noe klart skille i driftsmåte.

I det følgende skal en gi en oversikt over fangstresultatene for stortrålerne i 1956. Tallene er utarbeidet på grunnlag av fangstopp-gaver som innhentes fra rederiene med hjemmel i lov av 20. april 1951 om fiske med trål. En oversikt over driftsresultatene vil bli gitt i en særskilt melding.

Deltakelse.

Fra 1955 til 1956 gikk tallet på tråltillatelser opp fra 21 til 27, mens det i de samme årene var henholdsvis 17 og 23 som drev trålfiske. I tillegg til disse tallene for de som drev fiske kommer ett fartøy som drev trålfiske etter sild og tobis, som ikke er tatt med i fangsttallene her. Når det gjelder deltakelsen viser en ellers til tabell 1 hvor det er gitt en oversikt over antall tråltillatelser og antall fartøyer som drev fiske i årene 1953—56, fordelt på fylker og størrelsesgrupper. Av tabellen fremgår blant annet at hele økningen fra 1955 til 1956 har funnet sted i størrelsesgruppen 300—399 bruttotonn.

De 23 fartøyene som drev fiske i 1956 hadde en samlet tonnasje på 9 515 bruttotonn, eller gjennomsnittlig 413 bruttotonn pr. fartøy. Gjennomsnittsalderen av fartøyene var 17 år og gjennomsnittsstørrelsen på maskinen 708 hk.

På disse fartøyene deltok det 624 mann. Dette gir et gjennomsnitt på 27 mann pr. fartøy. Mannskapets størrelse varierte ellers fra 23 til 31 mann for de forskjellige fartøyer blant annet etter størrelsen, og også litt fra den ene turen til den andre.

Driftstiden er beregnet til gjennomsnittlig 35 uker (248 døgn). Følgende oppstilling viser spredningen av driftstiden:

Driftstid	antall farkoster
Under 20 uker	2
20—23,9 «	1
24—27,9 «	1
28—31,9 «	1
32—35,9 «	5
36—39,9 «	6
40—43,9 «	4
44—47,9 «	3

Driftstiden er her beregnet på den måten at kortere

Tabell 1. Tråltillatelser og fartøyer som drev fiske 1953—56.

	Tråltillatelser				Fartøyer som drev trålfiske			
	1953	1954	1955	1956	1953	1954	1955	1956
<i>Fylker:</i>								
Finnmark	1	1	1	4	1	1	1	4
Troms	4	4	4	4	3	3	3	3
Nordland	2	2	2	2	1	1	1	1
Møre og Romsdal	10	11	10	12	9	9	9	11
Bergen	1	1	3	3	1	1	2 ¹	2 ¹
Rogaland	—	1	1	2	—	1	1	2
<i>Størrelsesgrupper:</i>								
300—399 br. tonn	6	6	7	13	5	5	6	12
400—499 —	6	8	10	10	5	6	8 ¹	8 ¹
500—599 —	2	2	2	2	1	1	1	1
600—699 —	4	4	2	2	4	4	2	2
I alt	18	20	21	27	15	16	17 ¹	23 ¹

¹ Dessuten et fartøy som drev trålfiske etter sild (og tobis). Fangsten er heller ikke tatt med i tabellene.

opphold ved land er regnet som driftstid, mens lengere opphold ikke er regnet med. Tallene er derfor delvis anslått. Regner en bare med tiden i sjøen, kommer en til et gjennomsnitt pr. fartøy på 218 døgn, mens de gjennomsnittlig hadde 146 fiskedager.

Fangst- og avsetningsforhold.

Fangstforholdene blir stort sett betegnet som gode i 1956. Det var spesielt godt fiske på feltene ved Bjørnøya og Spitsbergen, mens det var mindre bra i Barentshavet. Til Vest-Grønland ble det bare foretatt to turer i 1956.

Avsetningsforholdene var for det meste gode, unntatt en periode om sommeren da avsetningen av saltfisk var treg og prisene sank noe. Gjennomsnittlig ble det oppnådd noe lavere pris for fisken i 1956 enn i 1955. Dette fremgår av tabell 2 hvor det er tatt med en del beregnede gjennomsnittspriser for årene 1953—56. Gjennomsnittsprisen pr. kg. råfisk gikk således ned fra kr. 0,71 i 1955 til kr. 0,69 i 1956. Disse gjennomsnittsprisene er fremkommet ved bare å dividere verdien med mengden for hver fiskesort. En slik gjennomsnittspris vil være influert både av den rene prisbevegelse og av fangstens sammensetning da småfisken oppnår betydelig lavere pris enn den store fisken og størrelsesfordelingen kan variere en god del fra år til år.

Tabell 2. Gjennomsnittspriser pr. kg 1953—56.

	1953	1954	1955	1956
	(..... Kr. pr. kg)			
Saltet torsk	1,18	1,32	1,46	1,37
« sei	0,98	0,92	0,86	1,01
« hyse	0,92	0,78	1,03	1,00
Fersk torsk	0,54	0,69	0,66	0,64
« sei	0,60	0,45	0,59	0,60
« hyse	0,49	0,55	0,55	0,53
« uer	0,41	0,46	0,43	0,43
Tran	1,43	1,43	1,44	1,42
Fiskemel	0,59	0,55	0,63	0,80
Fiskeolje	0,92	0,94	0,95	0,94
Beregnet råfisk inkl. biprod. ...	0,58	0,63	0,71	0,69

I 1956 har ilandbragt mengde både av saltfisk og ferskfisk økt i forhold til foregående år, og forholdet mellom saltfiskmengden og ferskfiskmengden er omtrent det samme i de to årene. I 1956 tilvirket 9 fartøyer all fisken ombord til saltfisk, 8 leverte all fersk i land, mens 6 fartøyer leverte en del fersk fisk og saltet en del ombord. I alt ble det foretatt 54 saltfiskturer og 208 ferskfiskturer. Alle turer hvor en del av fangsten er saltet er da regnet som saltfiskturer. Utviklingen av forholdet mellom saltfisk og ferskfisk i

de siste årene er fremstillet grafisk i fig. 1. Av figuren fremgår det blant annet at det bare er i de siste årene det er levert noen større mengder ferskfisk av stortrålerne.

Mengde- og verdiutbytte.

Saltfiskmengden gikk opp fra 8 286 tonn i 1955 til 10 400 tonn i 1956, det vil si en økning på over 25 pct. Ferskfiskmengden økte med ca. 22 pct. idet den gikk opp fra 11 627 tonn i 1955 til 14 177 tonn i 1956. I alt gikk fangstmengden omregnet til råfiskvekt opp fra 28 740 tonn i 1955 til 34 763 tonn i 1956. I disse tallene er medregnet biprodukter. Uten biprodukter var beregnet råfiskmengde i 1956 32 190 tonn. Av fangstmengden omregnet til råfiskvekt utgjorde torsk 79,1 pct., sei 3,9 pct., hyse 2,4 pct., uer 6,2 pct., annet og uspesifisert 1,0 pct. og biprodukter, medregnet det som gikk til oppmaling 7,4 pct.

Verdien av fangsten gikk opp fra 20 442 000 kroner i 1955 til 24 141 000 kroner i 1956. Av verdien utgjorde i 1956 torsk 84,1 pct., sei 3,4, hyse 1,8, uer 3,8, annet og uspesifisert 1,0 pct. og biprodukter 5,9 pct.

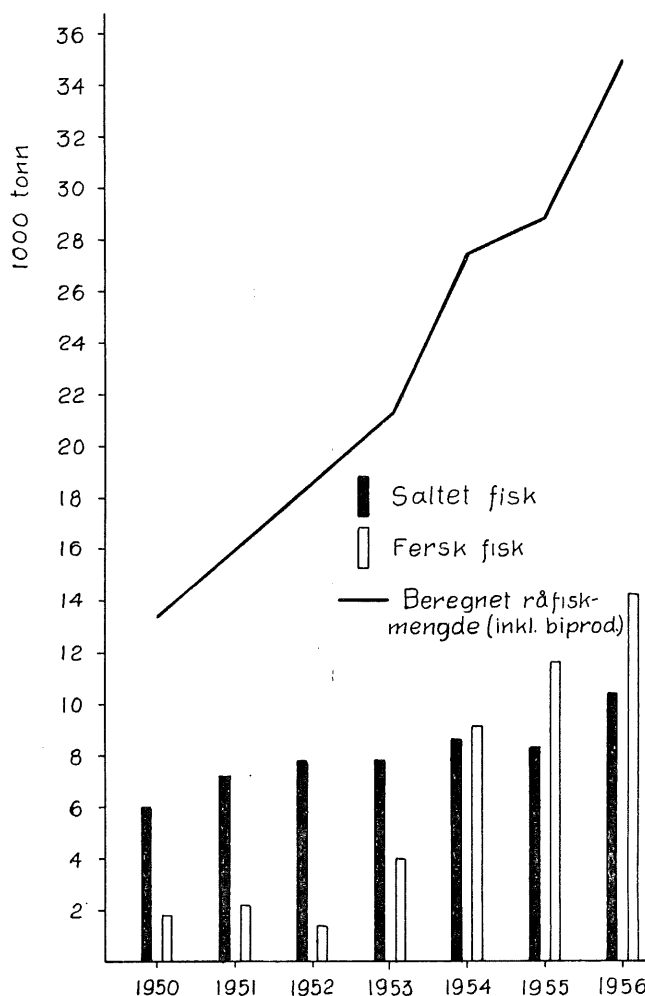

Fig. 1. Ilandbragt fangst av stortrålerne 1950—56.

Tabell 3. Stortrålernes fangster i 1956, fordelt på de fylkene hvor fangsten er bragt i land.

Mengde i tonn. Verdi i 1 000 kr.

Fiskesort	Hordaland		Bergen		Sogn og Fjordane		Møre og Romsdal		Nordland		Troms		Finnmark		Uoppgitt og annet ¹		I alt	
	Mengde	Verdi	Mengde	Verdi	Mengde	Verdi	Mengde	Verdi	Mengde	Verdi	Mengde	Verdi	Mengde	Verdi	Mengde	Verdi	Mengde	Verdi
Saltet torsk	—	—	84	114	—	—	6 773	9 170	145	179	728	981	1 381	1 821	1 266	1 907	10 377	14 172
« sei	—	—	—	—	—	—	16	16	—	—	2	2	2	2	—	—	20	20
« hyse	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	2	2
« annet og uspes.	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Saltfisk i alt	—	—	84	114	—	—	6 790	9 187	145	179	730	983	1 385	1 825	1 266	1 907	10 400	14 195
Fersk torsk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	606	394	8 922	5 751	—	—	9 528	6 145
« sei	—	—	—	—	—	—	742	520	—	—	226	110	364	166	—	—	1 332	796
« hyse	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	207	109	619	327	—	—	826	436
« uer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	330	151	1 814	760	—	—	2 144	911
« annet og uspes.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	102	71	245	160	—	—	347	231
Ferskfisk i alt	—	—	—	—	—	—	742	520	—	—	1 471	835	11 964	7 164	—	—	14 177	8 519
Tran	—	—	43	75	—	—	459	658	—	—	91	121	106	138	33	49	732	1 041
Fiskemel	—	—	—	—	—	—	320	239	—	—	—	—	—	—	71	72	391	311
Fiskolje	—	—	—	—	—	—	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	5	4
Annet	—	—	—	—	—	—	46	46	—	—	26	24	1	1	—	—	73	71
I alt 1956 ²	—	—	237	189	—	—	14 336	10 654	249	179	2 949	1 963	14 576	9 128	2 416	2 028	34 763	24 141
I alt 1955 ²	—	—	823	636	—	—	14 831	11 652	107	78	2 767	1 841	10 005	6 112	207	123	28 740	20 442
I alt 1954 ²	—	—	1 347	943	—	—	15 267	10 076	121	612	2 609	1 653	6 968	3 918	—	—	27 312	17 202
I alt 1953 ²	383	229	670	457	48	43	13 907	8 259	659	965	2 142	1 143	2 355	1 171	—	—	21 164	12 267

¹ I 1956 er det direkte landinger i utlandet, for 1955 uoppgitt. ² Mengdetallene er omregnet til råfiskvekt (inkl. biprodukter). Omregningen er foretatt på følgende måte: Saltfiskvekten er økt med 94 % for fisk fra Vest-Grønland og 72 % for den øvrige saltfisken, til 100 kg fiskemel er regnet å medgå 470 kg fisk (hvorav halvparten av avfall). I tonn tran er satt lik 2,16 tonn lever, mens tallene for guano og annet er brukt uforandret.

Tabell 4. Stortrålerne fordelt etter brutto fangstverdi.

Brutto fangstverdi 1 000 kr.	1953	1954	1955	1956
Under 200	1	—	—	—
200—399	1	—	—	2
400—599	1	1	—	—
600—799	2	—	1	2
800—999	5	5	3	7
1 000—1 199	4	5	4	4
1 200—1 399	1	4	4	5
1 400—1 599	—	—	4	1
1 600—1 799	—	1	1	2
I alt	15	16	17	23

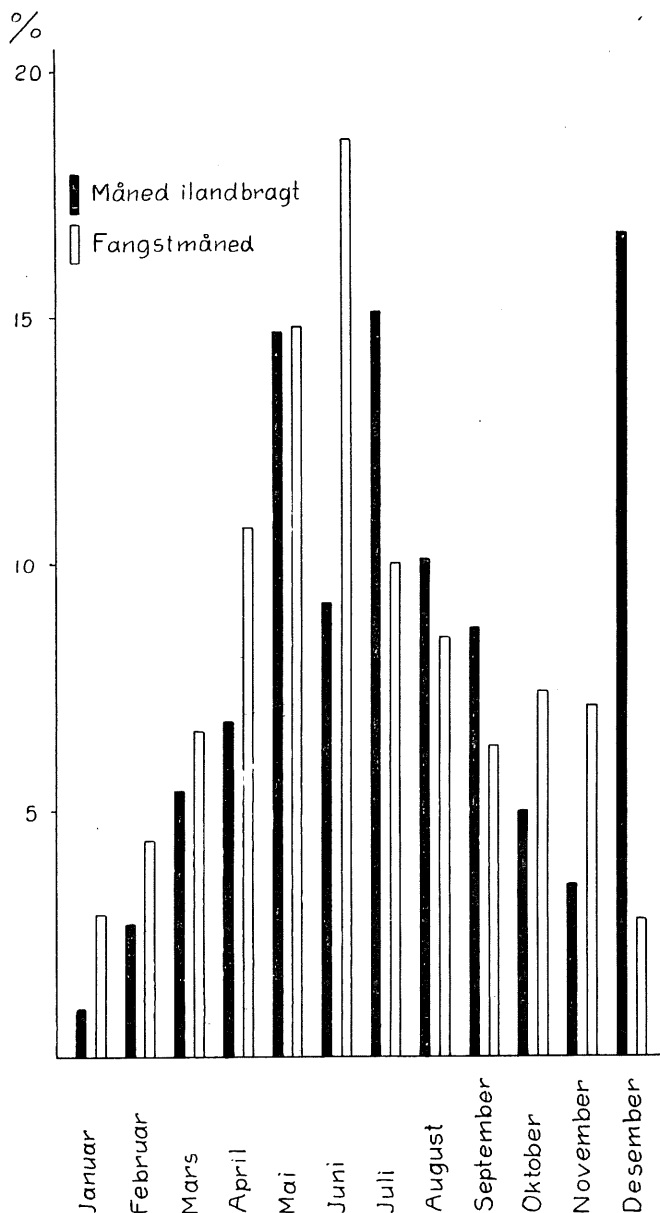

Fig. 2. Stortrålernes fangster i 1956 fordelt prosentvis på fangstmåned og måned ilandbragt.

Både i mengde og verdi utgjorde torsk en betydelig større andel av fangsten i 1956 enn foregående år.

Brutto fangstinntekt for stortrålerne var gjennomsnittlig for alle ca. 1 050 000 kroner. For de som hadde full årsdrift lå gjennomsnittet betydelig høyere. Beregnet pr. driftsuke var brutto fangstinntekt gjennomsnittlig ca. 30 tusen mot 33 tusen i 1955, 29 tusen i 1954 og 24 tusen i 1953. Spredningen av brutto fangstinntekt er gitt i tab. 4.

Tab. 3 viser hvor fangsten ble bragt i land. Også i 1956 ble størstedelen av saltfisken levert i Møre og Romsdal. Det samme var tilfellet med tran, fiskemel og fiskolje. Det ble ellers blant annet levert 7 fangster på tilsammen 1 266 tonn salt torsk, 33 tonn tran og 71 tonn fiskemel i Esbjerg. Av det som ble levert fersk ble over 84 pct. bragt i land i Finnmark og resten i Troms og i Møre og Romsdal. Det som kom inn fersk til Møre og Romsdal var sei fra feltene utenfor Møre.

I tab. 5 er fangstene omregnet til råfiskvekt fordelt både på de måneder de er bragt i land og på fangstfelt. Det fremgår av tabellen at det ble bragt i land mest i mai, juli og desember. Dette svarer imidlertid ikke til de månedene det er fisket mest. De månedene det ble fisket mest var april, mai og juni. Dette fremgår av fig. 2 hvor stortrålernes fangster i 1956 er fordelt prosentvis både på fangstmåned og på den måned fangstene er bragt i land. Bare 13,9 pct. ble fisket i første kvartal, hele 44,0 pct. i andre kvartal, 24,8 pct. i tredje og 17,3 pct. i fjerde kvartal.

Da en har fått mer detaljerte oppgaver over hvo fisket foregår, har det vært mulig å foreta en ny inndeling i fangstfelt. Fordelingen på felter foregår nå ved hjelp av dagboksoppgaver. Disse inneholder imidlertid ikke nøyaktige mengdeoppgaver og en har derfor måtte regne om tallene etter de endelige leveringsoppgavene. Det manglet dessuten dagboksoppgaver for en del turer og dette har medført at en har måttet ta med en post «uoppgitt og korreksjon» som for enkelte sorter er negativ. Biproduktene har det ikke vært mulig å fordele på fangstfelt direkte. Dersom de skulle fordeles måtte det gjøres forholdsmessig. Det meste fisket foregikk ved Bjørnøya, Øst-Finnmark og Vest-Spitsbergen. Til Vest-Grønland foretok bare to fartøyer en tur hver i 1956. Når det gjelder den nærmere fordeling viser en ellers til tabellen.

Beregning av tall for «fishing effort».

På grunnlag av de dagboksoppgavene en har fått inn har det vært mulig å komme frem til mer detaljerte opplysninger som kan karakterisere fisket. Det

gjelder slike ting som antall fiskedager, antall tråltrekk, tråltid og tilsvarende fangstmengde fordelt på forskjellige måter. På grunnlag av disse størrelsene kan en videre beregne gjennomsnittstall for antall tråltrekk pr. døgn, tråltrekkenes varighet, fangstmengde pr. fiskedag, fangstmengde pr. tråltrekk, pr. tråltid og annet. Materialet omfatter 84 pct. av stortrålerne samlede fangstmengde og er således ikke helt fullstendig. Det er 2 fartøyer som i det hele tatt ikke er med i disse beregningene og det mangler ellers enkelte oppgaver for andre fartøyer. Materialet skulle imidlertid være tilstrekkelig til å gi holdbare tall når det ikke spesifiseres så mye at det av den

grunn blir for lite. På dagboksskjemaene er fangsten oppgitt i forskjellige enheter, gjerne i kasser eller sekker. Dette er imidlertid omregnet etter leveringsoppgavene og fangstmengden er i tabellene oppgitt i kg. beregnet som ferskfiskvekt. Det har ikke vært mulig å få oppgaver over utkast slik at tallene gjelder bare den del av fangstene som benyttes, enten det er saltet eller levert som ferskfisk. Fangstområdene er her såvidt mulig inndelt på samme måte som i «Bulletin statistique». En viser ellers til tabell 6 og 7 hvor det er gitt en del tall for fisketid og fangstmengde fordelt på større fangstområder og etter fartøyenes størrelse.

Tabell 5. Stortrålerne fiske i 1956, fordelt på de måneder fangstene er bragt i land og på fangstområder.

	Torsk	Sei	Hyse	Uer	Annet og uspes	Biprod.	I alt
(..... tonn))							
<i>Måned (den måned fangsten er bragt i land) :</i>							
Januar	293	8	8	45	2	9	365
Februar	632	49	62	112	3	84	942
Mars	686	778	125	190	9	115	1 903
April	1 674	19	129	79	301	147	2 349
Mai	4 234	35	382	129	12	303	5 095
Juni	2 840	2	3	139	—	214	3 198
Juli	4 731	1	0	192	—	340	5 264
August	3 037	3	2	122	—	338	3 502
September	2 663	23	8	149	1	194	3 038
Oktober	1 200	19	15	343	1	151	1 729
November	910	45	19	50	1	182	1 207
Desember	4 256	384	76	594	19	470	5 799
Uoppgitt	346	—	—	—	—	26	372
I alt	27 502	1 366	829	2 144	349	2 573	34 763
<i>Fangstområde :</i>							
Kaninbanken	24	—	—	—	—	...	24
Murmanskysten	1 119	1	37	10	147	...	1 314
Øst-Finnmark	4 115	133	610	1 535	148	...	6 541
Vest-Finnmark	329	197	20	195	57	...	798
Røstbanken til Malangen .	890	282	127	277	476	...	2 052
Mørekysten	—	745	—	—	—	...	745
Skolpenbanken	12	1	0	5	—	...	18
Gåsebanken	0	—	—	—	—	...	0
Nordkappbanken	27	0	0	0	—	...	27
Thor Iversensbank	120	1	2	75	—	...	198
Sentralbanken	73	—	0	—	—	...	73
Bjørnøya	9 323	1	9	50	645	...	10 028
Vest-Spitsbergen	3 662	—	1	7	—	...	3 670
Syd-Spitsbergen	392	—	—	0	—	...	392
Hopen	306	—	—	—	—	...	306
Storbanken	581	—	—	—	—	...	581
Nordvest-Spitsbergen.....	424	—	—	—	—	...	424
Vest-Grønland	1 105	—	—	—	—	...	1 105
Uoppgitt og korreksjon ...	5 000	5	23	÷ 10	÷ 1 124	2 573	6 467
I alt	27 502	1 366	829	2 144	349	2 573	34 763

Tabell 6. Stortrålterne 1956. Fisketid og fangstmengde på forskjellige fangstområder.¹

	Barents- havet ²	Bjørnøya og Spitsbergen ²	Norske- havet ²	Vest- Grønland	Uoppgitt fangstfelt	I alt
Antall fartøyer	21	21	18	2		21
Antall fiskedager	844	1 333	475	75	148	2 875
Antall tråltrekk	4 840	8 616	2 641	562	948	17 607
Tråltid, timer	9 002	16 223	4 450	468	1 725	31 868
Fangstmengde, ³ tonn	7 385	13 677	3 536	1 105	1 295	26 998
Gj. antall tråltrekk pr. døgn	5,7	6,5	5,6	7,5	6,4	6,1
Gj. tråltid pr. døgn, timer	10,7	12,2	9,4	6,2	11,7	11,0
Tråltrekkenes gj. varighet, minutter	112	113	101	50	109	109
Gj. fangstmengde ³ pr. fiskedag, kg	8 750	10 261	7 446	14 733	8 754	9 390
Gj. fangstmengde ³ pr. tråltrekk, kg	1 526	1 587	1 339	1 966	1 367	1 533
Gj. fangstmengde ³ pr. tråltime, kg	822	846	792	2 361	750	847

¹ Omfatter ca. 84 pct. av den totale fangstmengde.

² Såvidt mulig samme inndeling som i «Bulletin statistique».

³ Fangstmengde er oppgitt i beregnet ferskfiskevkt uten biprodukter.

Tabell 7. Stortrålterne 1956. Fisketid og fangstmengde fordelt etter fartøyenes størrelse.¹

	300—399 brutto tonn	400—499 brutto tonn	500—699 brutto tonn	Alle
Antall fartøyer	11	7	3	21
Gjennomsnittlig tonnasje	334	460	607	415
Fiskedager, antall	1 432	884	559	2 875
Tråltrekk, antall	8 513	5 549	3 545	17 607
Tråltid, timer	15 166	10 265	6 437	31 868
Fangstmengde, tonn	13 057	8 524	5 417	26 998
Gj. antall tråltrekk pr. døgn	5,9	6,3	6,3	6,1
Gj. tråltid pr. døgn, timer	10,6	11,6	11,5	11,0
Tråltrekkenes gj. varighet, minutter	107	111	109	109
Gj. fangstmengde pr. fiskedag, kg	9 118	9 643	9 691	9 390
Gj. fangstmengde pr. tråltrekk, kg	1 534	1 536	1 528	1 533
Gj. fangstmengde pr. tråltime, kg	858	830	842	847

¹ Se noter til tabell 6.

Statens Fiskarlagsskoler.

Motorpasserkurs. Kokkekurs.

På Statens Fiskarlagsskoler i Laksevåg, Aukra og Honningsvåg begynner nye motorpasserkurser 7. januar 1958. Kursene utdanner motorpassere for fiskeflåten. Opptakingskrav: 2 års fartstid på dekket fartøy med øvelse i å stelle motorer. Elevene får godkjent 7 måneders verkstedstid.

Kokkekurser begynner 7. januar 1958 på fiskarlagsskolene i Laksevåg, Florø og Honningsvåg. Kursene utdanner byssepersonell til fiskeflåten. Søkere må være fylt 17 år og de bør ha fartstid på dekket fartøy med øvelse fra byssa.

Kursene slutter 15. juni 1958. Elevene får fritt opphold inklusive kost, fri undervisning og godtgjørelse for billettene til og fra skolen. Skolene sender plan, søknadsskjema og opplysninger gratis. Søknadsfrist 1. desember 1957.

Fiskeridirektøren.

Statens Fiskarlagsskoler.

Kurs i fisketilvirking

holdes ved Statens Lærebruk, Vardø, i tiden 15. januar—30. juni 1958. Det gis først og fremst praktisk opplæring under kyndig instruksjon (skjæring av fileten, ising, tilvirking av saltfisk, tørrfisk, røykt fisk m. v.). Dessuten undervises i naturfag og tilvirkingslære, regning, regnskapsføring.

Undervisning og opphold inklusive kost er gratis, dessuten dekkes billetten til og fra Vardø. Lærebøker og arbeidsklær betaler elevene selv. Skoleplan sendes ved henvendelse til Lærebruket, Vardø. Søknad bilagt helse- og vandelsattest og avskrift av skolevitnemål sendes Lærebruket innen 1. desember d. å.

Fiskeridirektøren.